

6

El dèficit fiscal de Catalunya

Oriol Amat

@oriolamat

Economista. Catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat de la UPF i degà de la BSM Universitat Pompeu Fabra.

És vicedegà del Col·legi d'Economistes de Catalunya i vicepresident de l'ACCID (Associació Catalana de Comptabilitat i Direcció).

Ha estat conseller de la CNMV, membre del CAREC i diputat al Parlament.

L'economia catalana segueix creixent, i més que Espanya i que la UE. Però la Generalitat, passa penúries. La clau d'aquesta contradicció està en el dèficit fiscal i es pot quantificar amb la balança fiscal.

Què és la balança fiscal?

És la diferència entre la despesa que el Govern central realitza a Catalunya i els ingressos fiscals que n'obté. Com que les despeses del Govern central són menors als ingressos, hi ha una aportació neta catalana i, per tant, existeix un dèficit fiscal.

Com es calcula la balança fiscal?

D'acord amb el grup d'experts nomenats pel Govern en compliment de la Llei 10/2012 de publicació de les balances fiscals, la balança es calcula amb dos mètodes: flux monetari i càrrega-benefici. La principal diferència entre els dos mètodes afecta el repartiment de les despeses de l'Estat central. Per exemple, a Madrid hi ha 148.471 funcionaris de l'Administració Pública estatal (dada de 2018 segons el Boletín Estadístico del Personal al Servicio de las Administraciones Públicas). En el mateix 2018, Catalunya compta amb 25.599 funcionaris de l'Administració Pública estatal. Amb el flux monetari els salaris dels funcionaris que estan a Madrid s'assignen a Madrid perquè beneficien sobretot l'economia madrilenya. I els salaris dels funcionaris que estan a Catalunya s'assignen a Catalunya. En canvi, amb el mètode de la càrrega-benefici aquests salaris es reparteixen entre totes les comunitats autònomes en funció de la seva població.

Quin mètode es millor?

Si volem analitzar l'impacte de l'Estat en l'economia catalana cal utilitzar el flux monetari. En canvi, si volem conèixer els efectes que tindria una situació d' independència en els comptes de la Generalitat és pertinent el mètode de càrrega-benefici, ja que si Catalunya fos independent tindria les despeses de les seves pròpies estructures d'Estat.

Quin és el saldo de la balança fiscal Catalunya-Estat?

L'Estat no va fer pública aquesta informació fins a l'any 2008, en què la pressió de diversos partits polítics catalans va aconseguir que el Ministeri d'Economia publicqués les balances de 2005 amb mètodes consensuats per un grup plural d'experts. En aquell moment, el dèficit fiscal català, es va situar entre els 10.000 i els 14.000 milions d'euros, en funció del mètode escollit.

“*El dèficit fiscal és excessiu. Els catalans paguen impostos suficients per a gaudir d'uns comptes públics sanejats i d'un millor estat del benestar.*”

El darrer càlcul es del 2014 i l'ha fet el Departament d'Economia de la Generalitat de Catalunya, ja que per a fer el càlcul calen dades que l'Estat envia amb uns quants anys de retard. Aquesta balança situa el dèficit fiscal del 2014 entre -11.590 (càrrega-benefici) i -16.570 milions d'euros (flux monetari).

El Ministeri d'Hisenda no calcula actualment les balances fiscals. En canvi, presenta unes “*cuents públics territorialitzades*” que situen el dèficit fiscal català de 2014 en -8.443 milions d'euros (Informe sobre la dimensió territorial de la actuación de las Administraciones Públicas, Ejercicio 2014, publicat en 2017). Són comptes molt qüestionats, ja que utilitzen criteris no consensuats

amb experts, però es destacable que amb aquests informes, els seus promotors hagin reconegut per primer cop l'existència del dèficit fiscal català.

El dèficit fiscal és excessiu?

Com es visualitza a la taula, el dèficit del darrer any es situa per sobre dels 16.000 milions d'euros (8,40 % del PIB). Són més de 45 milions diaris, import superior a la despesa diària de la Generalitat en sanitat, salut i despesa social. En 2017, el dèficit de la Generalitat va ser del 0,58 % del PIB i les retallades, que tan doloroses han estat per a molts ciutadans, varen representar en els pitjors anys de la crisi financera global un 3 % del PIB. Si la Generalitat no estigués infrafinançada, ni tindria dèficit ni hauria hagut de retallar despesa.

	Flux monetari Milions d'euros	% sobre el PIB Catalunya	Càrrega-benefici Milions eur.	% sobre el PIB Catalunya
2002	-13.696	-10,10 %	-10.225	-7,50 %
2003	-13.036	-8,90 %	-9.576	-6,60 %
2004	-13.595	-8,70 %	-10.101	-6,40 %
2005	-14.186	-8,40 %	-10.119	-6,00 %
2006	-14.493	-7,90 %	-10.320	-5,70 %
2007	-15.913	-8,10 %	-11.136	-5,70 %
2008	-17.200	-8,60 %	-11.860	-5,90 %
2009	-16.409	-8,50 %	-11.261	-5,80 %
2010	-15.409	-7,90 %	-11.162	-5,70 %
2011	-15.006	-7,70 %	-11.087	-5,70 %
2012	-12.929	-6,60 %	-8.928	-4,60 %
2013	-15.602	-8,10 %	-11.477	-5,90 %
2014	-16.570	-8,40 %	-11.590	-5,90 %

Evolució del dèficit fiscal de Catalunya (en milions d'euros i en percentatge) amb el sector públic central (2002-2014).

Font: Departament d'Economia de la Generalitat, Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central els anys 2012, 2013 i 2014, Monografies, número 23, 2018.

Per què es produeix el dèficit fiscal?

L'Estat recapta molt a Catalunya i hi gasta poc. Els catalans són el 16 % de la població de l'Estat i paguen el 19,4 % dels impostos. En canvi, la participació catalana en la despesa és molt menor (14 %). I si es treu la despesa de Seguretat Social, ja que l'Estat hi té menys discrecionalitat, la despesa de l'Estat a Catalunya representa només el 11 % de la seva despesa total.

D'acord amb les dades de 2015 del Ministeri d'Hisenda, aquest desequilibri provoca que Catalunya tributi per habitant per sobre de la mitjana espanyola (118,6 %, sent la tercera de quinze comunitats autònomes i, en canvi, rebi finançament de l'Estat per habitant per sota de la mitjana (98,5 % essent la catorzena comunitat autònoma sobre quinze comptant el cost de la vida). Aquest desequilibri es volia evitar amb el principi d'ordinalitat que preveia l'Estatut, per tal de no perdre recursos *per capita* un cop distribuïda la solidaritat, però el Tribunal Constitucional ho va anular en 2010. En 2012, el President Mas va proposar un Pacte Fiscal per a solucionar-ho, que preveia que Catalunya contribuís a la solidaritat però sense que al final quedí més pobra que altres comunitats autònomes que reben, però el Govern espanyol no en va voler parlar.

Conclusió

En resum, patim un important dèficit de finançament i els ingressos de la Generalitat són insuficients. Això frena l'economia i perjudica el benestar dels catalans. Amb l'eliminació d'aquest dèficit fiscal tan important, Catalunya disposaria cada any de molts més recursos, la Generalitat generaria superàvit i en pocs anys podria cancel·lar tot el deute públic. En definitiva, els catalans paguen impostos suficients per a gaudir d'uns comptes públics sanejats i d'un millor estat del benestar.

“*Si la Generalitat no estigués infrafinançada, ni tindria dèficit ni hauria hagut de retallar despesa.*”